

Benvinguda als nous acadèmics corresponents

Il·lma. Sra. Núria Tortras i Il·lms. Srs. Joan Badia, Joan Duch i Joan Vicenç Soler

Pilar Vélez

Acadèmica bibliotecària. pvelezv@mail.bcn.es

Aquest vespre l'Acadèmia dóna la benvinguda a quatre nous membres corresponents que des d'ara seran representants de la nostra entitat arreu del territori. Això significa que la nostra acadèmia té un abast i s'ocupa i es preocupa de tot allò que té lloc en qüestions de patrimoni a tot el país, no només a Barcelona.

Aquesta implantació territorial, justament, fa necessària la figura de l'acadèmic corresponent per tal que tot allò que s'esdevé en aquest terreny –troballes, obres, reconstruccions, reutilitzacions, etc.– sigui conegut pels seus membres i puguem actuar en conseqüència, amb informes, dictàmens i participació.

La Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi –només vull recordar-ho en atenció a totes les persones que avui ens acompanyen en aquest acte per celebrar els nous ingressos– té la seu, des de l'origen, en el principal edifici neoclàssic de la ciutat, embolcall preciós de la Llotja medieval, de la qual ens resta el gran Saló de Contractacions, un dels recintes civils més lloats del nostre art gòtic, i el Saló de Cònsols, a sobre d'aquest, que, convertit en aules de l'Escola de Belles Arts, la seva estructura restà amagada fins al 1972.

La nostra acadèmia guarda també el museu d'art públic més antic del nostre país, que es remunta a la creació de l'Escola Gratuïta de Disseny, l'any 1775, quan va ser fundada per la Junta de Comerç, i progressivament, i oficialment, el 1850 esdevingué finalment Acadèmia Provincial de Belles Arts. El museu existent des de l'inici de l'escola avui nodreix encara el gran Museu Nacional d'Art de Catalunya, en el qual hi ha dipositades algunes de les millors obres dels nostres fons –i alhora de tot el país–, com ara les pintures al fresc, les més importants de la nostra col·lecció, d'Annibale Carracci, de cap al 1605, o la sèrie del convent de Sant Francesc d'Antoni Viladomat, un total de 20 olis del primer quart del segle XVIII, procedent del convent de Framenors de Barcelona, per esmentar-ne només algunes de les més representatives.

Amb això vull remarcar que si la nostra acadèmia ja va jugar un paper clau en el salvament del patrimoni al llarg del segle XIX, des del Trienni Liberal fins a la desamortització, avui que l'estret lligam que l'entitat va mantenir amb l'Escola de Belles Arts ha esdevingut un record tan sols, a manera d'Arxiu Històric –ben important, d'altra banda–, torna a jugar un rol clau en la valoració, estudi i protecció del patrimoni historicocultural.

L'Acadèmia compta amb acadèmics artistes, acadèmics investigadors i acadèmics protectors, però el nexa és sempre el patrimoni. Els nous acadèmics que ens acompanyen, la senyora Núria Tortras i els senyors Joan Badia, Joan Duch i Joan Vicenç Soler, ens honoren amb la seva presència i, des

d'ara, amb la seva col·laboració, atès que són persones que coneixen, reconeixen i difonen el patrimoni cultural del nostre país.

L'escultora Núria Tortras s'afegeix a la nòmina d'artistes de l'Acadèmia, amb la seva llarga trajectòria i la seva obra dispersa arreu. Barcelonina d'origen, els primers reconeixements a la seva labor sorgiren precisament de la nostra Acadèmia l'any 1962 i 1963, i poc després la nostra ciutat recongué novament la seva vàlua, tant el 1969 com el 1974, en aquest cas atorgant-li el primer Premi Ciutat de Barcelona.

Des d'aleshores fins a l'actualitat, Núria Tortras ha estat una artista incansable, que ha treballat i exposat arreu del món, i ha obtingut nombrosos premis i distincions, entre els quals darrerament cal recordar la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Admiradora de Rebull, hereva de l'escola noucentista clàssica i mediterrània —d'obra sòlida i serena—, ben característica del nostre fer, la seva presència a la nostra acadèmia contribueix a enriquir la representació de creadors artístics, és a dir, del patrimoni plàstic, i caracteritza una línia i una època de la nostra història, i fins i tot una manera de viure.

Així mateix, els altres tres nous acadèmics mantenen un lligam ben estret amb el patrimoni, un compromís, podríem dir-ne, des de l'òptica del seu estudi i divulgació. Els acadèmics estudiosos, erudits i alhora divulgadors, són persones molt valorades per la nostra corporació.

El senyor Joan Badia, fill del Baix Empordà, deixeble i col·laborador de l'arqueòleg i medievalista Miquel Oliva i Prat, i bon coneixedor d'aquesta terra i, per extensió, de les terres gironines, ha dut a cap nombrosos estudis sobre el patrimoni cultural d'aquesta zona, sent-ne probablement un dels millors coneixedors de la seva història, des de l'època ibèrica fins avui. Articles, llibres, nombrosíssimes col·laboracions en obres col·lectives, autor o coautor de projectes de catalogació, inventari, exposicions, jurats..., Joan Badia pertany, a més, a les entitats culturals més destacades del seu àmbit: l'Institut d'Estudis Catalans del Baix Empordà, el Patronat de la Fundació Josep Pla, el Patronat Francesc Eiximenis, el Patronat del Monestir de Sant Pere de Rodes, l'Associació Arqueològica de Girona, la Comissió Tècnica del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya a Girona o el Museu Municipal de Palafrugell, ara Museu del Suro, del qual fou membre fundador i primer director, entre altres.

Tot això, sens dubte, ens fa considerar-lo un membre no només mereixedor del nostre elogi, sinó totalment idoni per a la nostra acadèmia.

És exactament el mateix cas del senyor Joan Duch, fill de Guimerà, sens dubte un dels millors coneixedors de les terres de Ponent i especialment de l'Urgell, però també del Segrià, les Garrigues, el Pla d'Urgell, la Conca de Barberà... Investigador de la cultura ibèrica, del món medieval, arqueòleg amb vocació didàctica, la seva tasca cobreix dos fronts: en primer lloc, l'estudi i la recerca, centrats especialment en l'àmbit territorial esmentat i, en segon lloc, la vessant docent i didàctica —fins i tot com a il·lustrador— i de difusió, tant a través de nombroses publicacions i conferències, com de la labor del Grup de Recerca Pedagògica de Tàrraga, del qual n'és membre fundador i coordinador dels volums que publiquen. Interessat i abocat al patrimoni, ha estat també membre del Patronat del Museu Comarcal de Tàrraga.

Així doncs, Joan Duch aplega en el seu fer no només la dedicació al patrimoni, sinó que també, permetin-me que ho digui d'aquesta manera, en fa "proselitisme" actiu, que tanta falta ens fa encara avui –sí, creguin-me– encara, al nostre país, i que tant convé transmetre o, millor, encomanar a les noves generacions, per tal que coneguin, estimin i defensin el seu paisatge cultural.

En darrer lloc, haig de referir-me al senyor Joan Vicenç Soler, fill de Molins de Rei. La seva relació amb el món del patrimoni és molt diversa i intensa, tot i que la seva dedicació professional no s'emmarca específicament en aquest camp.

Bon coneixedor de la pintura catalana del segle XIX-XX, Joan V. Soler no sols és un col·leccionista apassionat, sinó també un estudiós –cal recordar la seva labor d'estudi i reivindicació del pintor vuitcentista Miquel Carbonell i Selva, i també la consideració de l'obra pictòrica i la trajectòria docent de Carme Sala, ambdós artistes i, a més, molinencs. Tanmateix, la seva labor cultural no acaba aquí, ja que al costat de l'interès en la recerca, que va més enllà de l'interès en la pintura car abasta també les denominades arts decoratives o sumptuàries, duu a terme una tasca rigorosa, i infatigable, com a dinamitzador i impulsor cultural, més enllà de l'àmbit local esmentat.

La seva participació, no només en la investigació i les conseqüents exposicions dedicades als artistes citats, sinó també en l'acreditat Concurs de Pintura Ràpida de Molins de Rei; com a membre de l'Associació d'Amics del Museu de Molins; soci de la Fundació Rafael Benet de Barcelona; responsable d'un espai radiofònic sobre l'actualitat artística de Catalunya, i, darrerament, com a promotor i patró-fundador de la Fundació Miquel Carbonell i Selva, són bons testimonis de la dedicació eficaç al patrimoni artísticocultural que tant necessita encara de persones coneixedores, generoses i entusiastes com Joan V. Soler.

Així doncs, un cop esbossada aquesta, de ben segur, massa breu presentació dels nous acadèmics, només em cal reiterar un cop més la seva vàlua, i el seu merescut elogi, com també el goig de la nostra entitat en donar-los la benvinguda. L'Acadèmia els necessita per estar present a les seves terres i poder conèixer de primera mà la realitat cultural del nostre país, tot comptant amb el seu parer i la seva acció.

En nom, doncs, de la corporació, els transmeto la nostra més cordial felicitació i, alhora, l'enhora-bona per haver acceptat un nou compromís. Benvinguts, doncs, a aquesta casa bicentenària, la vostra casa.

Contesta de l'Illm. Sr. Joan Vicenç Soler

La resposta que en nom de la Il·lma. Sra. Núria Tortras i dels Il·lms. Srs. Joan Badia i Joan Duch i en el meu propi, em pertoca fer en aquesta ocasió del nomenament formal de tots quatre com a acadèmics corresponents, no pot ser d'altra que una resposta d'agraïment.

En primer lloc, l'agraïment per als il·lustres acadèmics que en cada cas varen proposar el nostre nom per a aquest guardó i al conjunt de l'Acadèmia per haver acceptat aquelles propostes i permetre'ns d'ingressar en el si d'aquesta institució que enfonsa les seves arrels en la història de Catalunya formalment d'ençà 1850 i que ha estat cabdal, i ho és encara, pel que fa a l'art i la cultura de casa nostra.

En segon lloc, a totes les persones que ens han fet costat en la nostra particular trajectòria fins avui. Són els nostres veïns i amics. Sense ells i per ells no hauríem fet aquest camí.

De la intervenció de l'acadèmica Dra. Vélez ha quedat evident l'objectiu que, pel que fa a la defensa del patrimoni, prima en l'activitat de l'Acadèmia. És en aquest punt on conflueix, de manera determinant, també el nostre interès.

No voldria, més ben dit, no voldríem, que aquest ingrés suposés només un reconeixement per la feina que tan benèvolament han valorat, sinó que el nostre ingrés tingués, davant de tots, un exprés compromís de participació futura en les tasques de l'Acadèmia.

Avui, que la figura d'un corresponent no va lligada a les dificultats de desplaçament i comunicació, entenem la nostra feina com la d'un ambaixador, modest, però constant, de la institució de dret públic de la qual, des d'avui, fem part en el referent geogràfic pel qual hem estat nomenats.

Es tracta, doncs, de representar l'acadèmia a les nostres ciutats o viles de residència, però també, tal com senyalava la senyora Vélez, fer de portaveus de les inquietuds i, perquè no, dels problemes que en l'àmbit de les competències i els objectius de l'acadèmia puguin sorgir a cada localitat.

En l'observació dels assistents a aquest acte ens complau comprovar que de diferents llocs de la nostra geografia ens ha volgut acompanyar una representació d'aquells amics i veïns als quals feia referència.

A més, hi trobem artistes, pintors consagrats, joves reconeguts per la crítica i promeses futures; investigadors dels que tant hem d'aprendre; col·leccionistes dels que voldríem seguir l'estela, i, sobretot i també, distingits col·laboradors a qui volem reconèixer la seva tasca valuosa i discreta. Tots ells persones a les quals tant devem i sense les quals aquest compromís solemne i públic de treballar per l'Acadèmia no tindria el valor que la seva presència suposa.

Així doncs, volem reiterar aquest compromís i posar-nos, de bell nou, a la vostra disposició i a la del president d'aquesta institució per a tot allò que pugui, a tots plegats, ser d'interès però que serveixi, també, a l'enaltiment i a la millor difusió de la vida acadèmica.

Una llicència personal. De manera particular, vull agrair a la meva mare, de més de 90 anys, i a la meva família la seva companyia avui, així com la de l'alcalde de la meva vila, Molins de Rei, que tant estimo i que tantes vegades em dol. L'Ihm. Sr. Ivan Arcas i Blanch –i altres representants del consistori–, sap que amb la seva presència avui aixeca acta formal del meu compromís, de la mateixa manera que coneix de la meva exigència pel que fa a l'ajuntament que dirigeix.

Acabo aquí la meva curta intervenció, que espero que respongui a la posició de la senyora Tortras i del senyors Badia i Duch.

Els agraim la seva atenció. Molt bona nit.

16 de març del 2005